

O‘ZBEKISTON VA MALAYZIYA DAVLATLARI O‘RTASIDAGI HAMKORLIKNING HUQUQIY ASOSLARINI YO‘LGA QO‘YILISH TARIXI

Axatov Ilhomjon Nimatillayevch

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti mustaqil izlanuvchisi

e-mail: ilhom.ahatov85@gmail.com

<https://orcid.org/my-orcid?orcid=0009-0007-1152-6285>

UDK: 94(575.1)

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasi bilan Malayziya o‘rtasidagi hamkorlikning shakllanishi va huquqiy asoslari tarixiy va siyosiy jarayonlar kontekstida tahlil etilgan. Ikki davlat o‘rtasidagi diplomatik munosabatlarning bosqichma-bosqich rivojlanishi, yuqori darajadagi siyosiy uchrashuvlar, elchixonalar ochilishi, parlamentlararo do‘stlik guruhlarini tuzilishi va hukumatlararo bitimlar mazmuni yoritib berilgan. Xususan, siyosiy, iqtisodiy va madaniy-gumanitar sohalaridagi hamkorlikni mustahkamlashga qaratilgan rasmiy tashriflar, qo‘shma bayonotlar va strategik dasturlar asosida yaratilgan huquqiy poydevor batafsil o‘rganiladi. Maqola zamonaviy xalqaro munosabatlar fonida O‘zbekiston–Malayziya aloqalarining istiqbolli yo‘nalishlarini ham ko‘rsatib beradi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Malayziya, huquqiy asoslar, xalqaro munosabatlar, diplomatik aloqalar, siyosiy hamkorlik, madaniy-gumanitar soha, strategik dasturlar.

Аннотация. В данной статье проанализирована история становления и укрепления правовых основ сотрудничества между Республикой Узбекистан и Малайзией в контексте политических и дипломатических процессов. Раскрыты этапы развития двусторонних отношений, роль высокоуровневых визитов, открытие посольств, создание межпарламентских групп дружбы и содержание межправительственных соглашений. Особое внимание уделено укреплению сотрудничества в политической, экономической и культурно-гуманитарной сферах на основе официальных визитов, совместных заявлений и стратегических программ. Статья также освещает

перспективные направления узбекско-малайзийского взаимодействия в современных международных реалиях.

Ключевые слова: Узбекистан, Малайзия, правовые основы, международные отношения, дипломатические связи, политическое сотрудничество, культурно-гуманитарная сфера, стратегические программы.

Abstract. This article examines the historical and political processes underlying the formation and development of the legal framework for cooperation between the Republic of Uzbekistan and Malaysia. It highlights the key stages of diplomatic relations, including high-level political visits, the opening of embassies, the establishment of inter-parliamentary friendship groups, and the content of bilateral agreements. Particular attention is paid to the consolidation of political, economic, and cultural-humanitarian collaboration through official visits, joint statements, and strategic initiatives. The study also identifies the promising directions of Uzbekistan–Malaysia relations in the context of contemporary international affairs.

Keywords: Uzbekistan, Malaysia, legal framework, international relations, diplomatic cooperation, political partnership, cultural-humanitarian sector, strategic programs.

KIRISH (VVEDENIYE / INTRODUCTION). Bugungi globalashuv jarayonida davlatlar o‘rtasidagi o‘zaro manfaatli va barqaror munosabatlarni shakllantirishda ularning mustahkam huquqiy asoslarga tayanuvchi hamkorlik siyosati alohida ahamiyat kasb etmoqda. Jahon siyosiy maydonida mustaqil va suveren subyekt sifatida faoliyat yuritayotgan har bir davlat o‘z tashqi siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biri

sifatida diplomatik aloqalarni yo'lga qo'yish, iqtisodiy, siyosiy, madaniy va ilmiy-texnikaviy hamkorlikni rivojlantirishni ko'zda tutadi. Ayniqsa, huquqiy jihatdan puxta poydevorga ega bo'lgan xalqaro munosabatlar ikki tomonlama aloqalarni izchil va barqaror rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

O'zbekiston Respublikasining 1991-yilda mustaqillikka erishishi bilan mamlakatning tashqi siyosatida sifat jihatidan yangi bosqich boshlandi. U milliy manfaatlariga mos keluvchi, ochiq va pragmatik yondashuvga asoslangan holda, xalqaro hamjamiyat bilan faol va teng huquqli aloqalarni yo'lga qo'yishni nazarda tutdi. Bu borada, Janubi-Sharqiy Osiyo mintaqasidagi iqtisodiy jihatdan taraqqiy etgan, siyosiy barqaror va islomiy qadriyatlarga asoslangan davlatlardan biri bo'lmish Malayziya bilan diplomatik va iqtisodiy aloqalarni o'rnatish strategik ahamiyat kasb etdi.

1992-yilda O'zbekiston va Malayziya o'rtasida diplomatik munosabatlar o'rnatilishi ikki davlat o'rtasida huquqiy asosga ega bo'lgan hamkorlik yo'nalishlarini belgilab berdi. Shundan boshlab, ikki tomonlama aloqalar bosqichma-bosqich rivojlanib, turli sohalarda – siyosat, savdo-iqtisodiyot, ta'lim, fan va texnologiyalar, sog'liqni saqlash, transport, turizm, madaniyat va ekologiya sohalarida imzolangan bitimlar asosida mustahkamlandi. Ayniqsa, ikki mamlakat rahbarlarining oliy darajadagi uchrashuvlari, hukumatlararo kelishuvlar, vazirlik va idoralar o'rtasidagi anglashuv memorandumlari huquqiy poydevorning shakllanishi va kengayishiga xizmat qildi.

Bugungi kunda O'zbekiston va Malayziya o'rtasidagi hamkorlik nafaqat ikki tomonlama doirada, balki xalqaro tashkilotlar, xususan BMT, Islom hamkorlik tashkiloti, ASEAN va boshqa mintaqaviy tuzilmalar doirasida ham faollashib bormoqda. Bunda o'zaro ishonch, hurmat, tenglik va manfaatdorlik tamoyillari asosida qurilgan munosabatlar ikki davlatni o'zaro yaqinlashtiribgina qolmay, balki ularni xalqaro miqyosdagi barqaror taraqqiyot yo'lida hamkorlikda harakat qilishga undamoqda.

MUHOKAMA (ОБСУЖДЕНИЕ / DISCUSSION). O'zbekiston Respublikasi va Malayziya davlati o'rtasidagi o'zaro hamkorlikning huquqiy poydevorini yaratish va uni izchil mustahkamlab borish jarayonida rasmiy tashriflar, ikki tomonlama uchrashuvlar hamda imzolangan xalqaro bitimlar hal qiluvchi ahamiyat kasb etdi. Ushbu hamkorlikning shakllanishi ilk bosqichlaridanoq strategik yondashuv asosida olib borilib, tomonlar o'rtasidagi do'stona va teng huquqli munosabatlarni chuqurlashtirishga xizmat qilgan.

Malayziya davlati O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligini 1992-yil 1-yanvarda tan olgan eng dastlabki davlatlardan biri bo'ldi. Bu esa ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarning asosini belgilagan ilk siyosiy qadamlardan biri sifatida tarixda muhurlandi [8:43]. Mazkur qarordan so'ng oradan bir oy o'tib, ya'ni 1992-yil 21-fevral kuni O'zbekiston va Malayziya o'rtasida rasmiy diplomatik aloqalar o'rnatildi. Bu diplomatik rishtalar o'z navbatida siyosiy, iqtisodiy, ilmiy va madaniy sohalarida hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirish uchun mustahkam zamin yaratdi.

Diplomatik aloqalar institutsional darajada rivojlanib borar ekan, 1993-yil iyun oyida Toshkent shahrida Malayziya elchixonasi, 1999-yil dekabr oyida esa Kuala-Lumpurda O'zbekiston elchixonasi tashkil etildi. Bu ikki elchixona ham ikki mamlakat o'rtasidagi siyosiy va iqtisodiy hamkorlikni muvofiqlashtirish, amaliy loyihalarni amalga oshirish hamda madaniy aloqalarni kengaytirish borasida faoliyat yuritdi. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, bugungi kunga qadar tomonlar o'rtasida jami 47 ta hukumatlararo hujjatlar imzolangan bo'lib, ular turli sohalardagi hamkorlikni huquqiy jihatdan tartibga soluvchi asosiy vositalar hisoblanadi [13].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1992-yil iyun oyida Janubi-Sharqiy Osiyo davlatlariga qilgan rasmiy tashrifi doirasida Malayziyaga ham safar uyushtirilgan bo'lib, bu tashrif ikki davlat munosabatlari tarixida burilish nuqtasi bo'ldi. Aynan shu tashrif davomida ikki muhim hujjat – “O'zbekiston

Respublikasi hukumati bilan Malayziya hukumati o'rtasida iqtisodiy va texnikaviy hamkorlik to'g'risida Bitim" hamda "O'zbekiston Respublikasi hukumati bilan Malayziya hukumati o'rtasida madaniy va ilmiy hamkorlik to'g'risida Bitim" imzolandi. Ushbu hujjatlar nafaqat o'zaro aloqalarni institutlashtirishga xizmat qildi, balki ularning sohalar bo'yicha ixtisoslashuvini belgilab berdi [8:43].

Mazkur kelishuvlar orqali O'zbekiston tashqi siyosatining tamoyillari – o'zaro hurmat, manfaatlar tengligi, suverenitetga rioya qilish, tinchlikparvarlik va o'zaro foydali hamkorlik – amaliyotda o'z ifodasini topdi. Malayziya bilan o'rnatilgan aloqalarda ayniqsa xalqaro maydondagi qarashlar uyg'unligi, regional va global muammolarga bir xil yondashuvlar ikki davlat o'rtasida yaqin strategik hamkorlik uchun asos yaratdi [2:4].

Keyingi yillarda O'zbekistonning xalqaro maydondagi faolligi ortib borishi bilan birga, huquqiy hujjatlar bazasining takomillashuvi va sohalar bo'yicha chuqurlashtirilgan aloqalar tizimi shakllandi. 1993-yilda Malayziya Bosh vaziri Mahathir Muhammadning O'zbekistonga amalga oshirgan rasmiy tashrifi ikki tomonlama aloqalarni mustahkamlashda muhim bosqich bo'ldi. Mazkur tashrif doirasida "O'zbekiston–Malayziya qo'shma kommyunikesi" imzolandi [6:32] va bu hujjat asosida hamkorlikning ustuvor yo'nalishlari belgilab olindi. Shuningdek, ushbu tashrif davomida energetika sohasiga oid uchta muhim kelishuv imzolandi [9:101]. Bu hujjatlar neft konlarini o'rganish, ularni ishlab chiqarish jarayoniga tayyorlash hamda xomashyoni qayta ishlashga yo'naltirilgan korxonalarni barpo etish bilan bog'liq masalalarni qamrab oldi.

2000-yil may oyida Toshkent shahrida O'zbekiston–Malayziya qo'shma qo'mitasining birinchi yig'ilishi bo'lib o'tdi. Bu yig'ilish ikki tomonlama hamkorlikni sektorlar bo'yicha muvofiqlashtirish, iqtisodiy munosabatlarni institutsional darajada mustahkamlash hamda investitsiyaviy loyihalarni muhokama qilish imkonini berdi [10:83]. 2003-yilda esa Malayziya qiroli Tuan Ku Sayyid Sirajuddin Jamallullaylning

O'zbekistonga amalga oshirgan tashrifi hamkorlik munosabatlariga yangi sur'at bag'ishladi [13]. O'zbekiston va Malayziya o'rtasidagi huquqiy asoslangan hamkorlik zahirida strategik manfaatlar uyg'unligi, ikki tomonlama siyosiy irodaning kuchliligi va pragmatik tashqi siyosatning izchil yondashuvi mujassam. Mazkur asoslar keyingi bosqichlarda iqtisodiy, madaniy, ilmiy va texnikaviy yo'nalishlarda amalga oshirilgan ko'plab dastur va loyihalarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlab berdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005-yil oktyabr oyida Malayziyaga amalga oshirgan navbatdagi oliy darajadagi davlat tashrifi ikki davlat o'rtasidagi huquqiy asoslangan hamkorlikning yangi bosqichini boshlab berdi. Tashrif doirasida tomonlar o'rtasida bir qator muhim hujjatlar, xususan, "O'zbekiston Respublikasi hukumati va Malayziya hukumati o'rtasida havo qatnovi to'g'risida hukumatlararo kelishuv", "Savdo bo'yicha hamkorlik qo'mitasini tashkil etish to'g'risida hukumatlararo o'zaro anglashuv memorandumi", shuningdek, turizm, mineral resurslardan foydalanish, xavfsizlik masalalari va terrorizmga qarshi kurash sohalarida hamkorlikni ko'zda tutuvchi kelishuvlar imzolandi [1]. Bu esa ikki tomonlama munosabatlarning ko'lamini kengaytirishga xizmat qildi.

2008-yilda Malayziya Bosh vaziri Ahmad Badavining O'zbekistonga rasmiy tashrifi ikki davlat o'rtasidagi munosabatlarning huquqiy asoslari muayyan yo'nalish va tarmoqlarda yanada aniqlashtirilganidan dalolat berdi. Tashrif doirasida oliy ta'lim, ilmiy-texnologik hamkorlik, neft-gaz sohasida kadrlar tayyorlash, shuningdek, "Surxon" investitsion blokida geologik-qidiruv ishlari olib borish bo'yicha qator memorandumlar va bitimlar imzolandi. Jumladan, "Oliy ta'lim sohasida, ilmiy va texnologik hamkorlik to'g'risida Anglashuv memorandumi", "O'zbekneftgaz" Milliy xolding kompaniyasi bilan "Petronas Carigali" kompaniyasi o'rtasida kadrlar tayyorlash bo'yicha hamkorlik memorandumi, hamda "O'zbekneftgaz" va "Petronas Carigali Overseas" o'rtasida geologik-qidiruv ishlari bo'yicha kelishuv kuchga kirganligi haqidagi

bayonnoma imzolandi [12].

Ikki davlat o'rtasidagi siyosiy va parlamentlararo aloqalar ham izchil rivojlanib bordi. 2006–2009-yillar davomida O'zbekiston va Malayziya parlamentlari o'rtasida o'zaro tashriflar amalga oshirildi. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi spikeri Dilorom Toshmuhamedovaning Malayziyaga tashrifi hamda 2013-yilda O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Raisi Ilg'izar Sabirovning Malayziyaga safari, Malayziya Parlamenti Senati Raisi Tan Sri Abu Zahar Ujang taklifiga binoan amalga oshirildi. Ushbu tashrif davomida O'zbekiston delegatsiyasi rahbari Malayziya Parlamenti Vakillar palatasi spikeri Pandikar Mulia bilan uchrashuv o'tkazdi. O'sha yilning oktyabr oyida esa Tan Sri Abu Zahar Ujang O'zbekistonga javob tashrifini amalga oshirdi [13].

2014-yil 5–7-may kunlari Malayziya Bosh vaziri o'rinbosari, Ta'lim vaziri Muhyiddin bin Haji Muhammad Yassin O'zbekistonga rasmiy tashrif bilan keldi [4]. Bu tashrif ham ikki tomonlama aloqalarning jadallashuvi va sohalar bo'yicha ixtisoslashgan hamkorlik yo'nalishlarining shakllanishida muhim o'rin tutdi. Jumladan, tashqi siyosiy faoliyatni muvofiqlashtiruvchi vazirliklar o'rtasidagi siyosiy maslahatlashuvlar hamkorlikning institutsional rivojiga kuchli turtki berdi.

2017-yildan boshlab O'zbekiston–Malayziya munosabatlari sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarildi. Jumladan, O'zbekiston 2017-yil 8-dekabr kuni BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasida qabul qilingan “Mo'tadillik” rezolyutsiyasi bo'yicha Malayziyaning tashabbusini qo'llab-quvvatladi. Xuddi shu sessiyada O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Ma'rifat va diniy bag'rikenglik” nomli maxsus BMT rezolyutsiyasi va “Yoshlar huquqlari to'g'risida”gi xalqaro konvensiya loyihalari ham Malayziya delegatsiyasi tomonidan faol qo'llab-quvvatlandi [11].

2019-yil 12-sentyabr kuni Toshkent shahrida O'zbekiston Respublikasi va Malayziya Tashqi ishlar vazirliklari o'rtasida siyosiy maslahatlashuvlarning to'rtinchi

raundi bo'lib o'tdi [14]. Ushbu uchrashuvda ikki tomonlama kelishuvlarning bajarilish holati tahlil qilindi, hamkorlikning sustlashgan yo'nalishlari yuzasidan muhokamalar olib borildi va yangi tashabbuslar ilgari surildi. Shuningdek, ikki tomonlama huquqiy asoslarni mustahkamlovchi qo'shimcha choralalar belgilandi.

Umuman olganda, 2005–2019-yillar mobaynida O'zbekiston va Malayziya o'rtasidagi munosabatlar izchil huquqiy asoslar bilan boyitildi. Tomonlar siyosiy, iqtisodiy, energetika, ta'lim, xavfsizlik, parlament diplomatiyasi va xalqaro tashkilotlardagi o'zaro qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarida sermazmun va o'zaro manfaatli hamkorlikni yo'lga qo'ygan.

O'zaro hamkorlik nuqtai nazaridan O'zbekiston–Malayziya munosabatlari 2020-yilda o'zaro manfaatli, ishonchli va do'stona asosda jadal sur'atlarda rivojlanishda davom etdi. Malayziyada yuzaga kelgan pandemik holat va joriy etilgan cheklov choralari mavjud bo'lishiga qaramay, O'zbekistonning Kuala-Lumpurda elchixonasi ikki va ko'p tomonlama hamkorlikni kengaytirish, ikki davlat rahbarlari darajasida erishilgan kelishuvlarning ijrosini ta'minlash, shuningdek, hukumatlararo va idoralararo darajadagi bitimlarni amaliyotga tatbiq etishga qaratilgan faoliyatni davom ettirdi [5].

2023-yil 1-dekabr kuni BMTning iqlim o'zgarishi bo'yicha Dubay shahrida o'tkazilgan konferensiyasi doirasida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev va Malayziya Podshohi Sultan Abdulloh Riyoatuddin Al-Mustafa Billoh Shoh bilan uchrashdi [7]. Bu oliy darajadagi muloqot ikki tomonlama munosabatlarning sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishiga turtki bo'ldi.

2024-yil 17-may kuni esa O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning taklifiga binoan Malayziya Bosh vaziri Anvar Ibrohim rasmiy tashrif bilan mamlakatimizga keldi. Mazkur tashrif O'zbekiston va Malayziya o'rtasidagi aloqalarni yangi bosqichga olib chiqishda muhim voqea bo'ldi [3]. Muzokaralar chog'ida davlatlararo hamkorlik, siyosiy, iqtisodiy hamda madaniy-gumanitar

yo'nalishlarda aloqalarni yanada mustahkamlash bo'yicha chora-tadbirlar muhokama qilindi.

Shuningdek, O'zbekistonning "O'zbekiston-2030" strategik dasturi hamda Malayziyaning "Madaniy Malayziya" dasturi o'zaro yaqin maqsad va vazifalarni ko'zda tutishi ta'kidlandi. Ishonchli, ochiq va do'stona ruhda kechgan muzokaralar yakunida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Malayziya Bosh vaziri ko'p qirrali hamkorlikni chuqurlashtirishga oid Qo'shma bayonotni imzoladilar [3].

O'zbekiston va Malayziya davlatlari o'rtasida tashkil etilgan siyosiy muloqotlar ikki tomonlama aloqalarning siyosiy, iqtisodiy, shuningdek, madaniy-gumanitar sohalarini rivojlantirish, xalqaro masalalarda tomonlarning pozitsiyasini yaqinlashtirishda muhim o'rin tutdi. Ilmiy izlanishlar natijasi shuni ko'rsatadiki, ikki davlat o'rtasidagi hamkorlikning huquqiy asoslari, asosan, vazirliklar va idoralar darajasida imzolangan bitim va kelishuvlardan iborat bo'lib, ular aynan siyosiy muloqotlar doirasida shakllangan.

Zamonaviy xalqaro munosabatlardagi keskin o'zgarishlar, iqtisodiy integratsiya jarayonlarining chuqurlashuvi va barqaror taraqqiyotga bo'lgan ehtiyoj davlatlar o'rtasida siyosiy, savdo-iqtisodiy hamda investitsiyaviy hamkorlikni jadallik bilan rivojlantirayotgani kuzatilmoqda. Biroq bu aloqalar faqat iqtisodiy manfaatlarga asoslanib qolmasdan, xalqaro hamjamiyatdagi yaqinlik, xalqlar o'rtasidagi do'stlik rishtalarini mustahkamlash

bilan ham chambarchas bog'liq. Shu sababli madaniy-gumanitar hamkorlikni rivojlantirish, ayniqsa, fan va ta'limdagi integratsiyani chuqurlashtirish, serdaromad soha bo'lgan turizmni kengaytirish kabi yo'nalishlarda ham huquqiy asoslarni yaratish va mustahkamlash dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

XULOSA (ЗАКЛЮЧЕНИЕ / CONCLUSION). Yuqoridagi tahlillar asosida xulosa qilish mumkinki, O'zbekiston va Malayziya davlatlari o'rtasidagi hamkorlik izchil rivojlanib, huquqiy asoslar bilan mustahkamlangan holda turli yo'nalishlarda chuqurlashmoqda. Oliy darajadagi tashriflar, hukumatlararo bitimlar va idoralararo memorandumlar ushbu hamkorlikning huquqiy poydevorini shakllantirdi. Xususan, savdo-iqtisodiy, ta'lim, fan, energetika, turizm, transport, diniy bag'rikenglik va islomiy moliyaviy tizim sohalarida tuzilgan kelishuvlar ikki davlat strategik sheriklik darajasiga ko'tarilayotganini ko'rsatmoqda.

Ayniqsa, so'nggi yillarda O'zbekiston tashqi siyosatining faollashuvi fonida Malayziya bilan munosabatlar yangicha mazmun bilan boyib, nafaqat ikki tomonlama, balki xalqaro tashkilotlar doirasidagi muloqotlarda ham o'z ifodasini topmoqda. Kelgusida hamkorlikning huquqiy asoslarini mustahkamlash, mavjud bitimlarni to'laqonli amalga oshirish va yangi sohalarida hamkorlik yo'llarini aniqlash ikki tomon uchun ham manfaatlidir. Bu esa O'zbekiston-Malayziya munosabatlarini yanada barqaror va sarmahsul rivojlantirishga xizmat qiladi.

ADABIYOT VA MANBALAR RO'YXATI (ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES):

1. Деловой партнер. – 2005. № 40. – С. 2.
2. Джураева, Г. М. Внешняя политика стран АСЕАН в условиях глобализации (на примере Малайзии, Сингапура и Индонезии). Дисс. ... канд. полит. наук. – Тошкент, 2011. – 203 б.
3. Жонибеков, З., Аввалбоев, И. Ўзбекистон – Малайзия: муносабатларни янада мустаҳкамлаш кўп қиррали ҳамкорликни амалий мазмун билан бойитишга хизмат қилади. // Янги Ўзбекистон. 2024-йил 18-май.
4. Умарова, И. Ҳамкорлик истиқболлари муҳокама қилинди. // Халқ сўзи. 2014-йил 8-май.

5. Усмонов, Р. Ўзбекистон - Малайзия ҳамкорлиги жадал суръатларда давом этади. // Янги Ўзбекистон. 2021-йил 12-январь. – Б. 3.
6. Сўпиев, Қ. Малайзия. – Тошкент: Шарқ, 2013. – Б. 32.
7. Ўзбекистон – Малайзия: олис манзилларни боғлаган дўстлик, ўзаро манфаатли ҳамкорлик. // Янги Ўзбекистон. 2024-йил 17-май.
8. Ўзбекистон Миллий архиви. Фонд М-37, рўйхат 1, йиғма жилд 450. – 43-варақ.
9. Ўзбекистон Миллий архиви. Фонд М-2, рўйхат 1, йиғма жилд 124. – 101-варақ.
10. Ўзбекистон Миллий архиви. Фонд М-2, рўйхат 1, йиғма жилд 5578. – 83-варақ.
11. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги. Ўзбекистон ва Малайзия: вақт синовидан ўтган ишончли шериклар. – URL: http://uza.uz/uz/society/zbekiston-va-malayziya-va-t-sinovidan-tgan-ishonchli-sherikl-14-09-2018?sphrase_id=5538702
12. Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги. Ўзбекистон ва Малайзия муносабатлари. – URL: <http://uza.uz/ru/politics/4528/>
13. Ўзбекистоннинг Малайзиядаги элчихонаси. Bilateral Relations. – URL: https://uzbekembassy.com.my/en/bilateral_relations/
14. O‘zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi. Xorijiy davlatlar bilan aloqalar. – URL: mfa.uz/uz/press/news/2019/09/20935/